

CERKVENI GLASNIK

ZA TRŽIŠKO ŽUPNIJO

Izhaja zadnjo soboto v mesecu za naslednji mesec. - Posamezna številka 1— Din

Sto let so pele orgle . . .

Sto let so pele orgle v naši župni cerkvi in odpele so v jutru 16. januarja zadnji Requiem g. Sušnikovi-Gašperinovi iz Tržiča in — sebi. Prišel je ta dan g. orglarski mojster Franc Jenko iz Št. Vida nad Ljubljano in v nekaterih urah je zazijala na koru praznina. Čudno, tiho je sedaj v naši župni cerkvi, a smo vsi v pričakovanju lepih mogočnih orgel, ki bodo poveličevale dostojno čast božjo. Proti koncu aprila bomo zaslišali nov glasni šum orgel iz našega kora.

Pred sto leti, leta 1834, je napravil orgle za našo cerkev Matija Krainz, orglar v Grazu. Večkrat so bile popravljene. Stoletna uporaba in star sistem sta prinašala vedno večjo oslabelost. Težko je bilo misliti v teh časih na večji izdatek. Mnogi tudi slabosti orgel niso hoteli priznati in razumeti. Saj so vendar še pele! Da, še dobro so pele, če je kdo nanje dobro igral. . . A enkrat bi stali lahko pred podrtino. To bi bilo pa žalostno. Posebno, če bi bili nepripravljeni.

Po parletnem razmišljanju so bili poklicani veščaki. Ogledevali so orgle in zmajevali z glavami. Vsak je dajal župniku navsote, da je vsako krpanje le malotrajen oblič.

Poklican je bil mojster Jenko. Nekaterikrat je pregledal orgle, dajal navsote in omenjal denarne številke. Končno je bilo s privoljenjem škofijskega ordinariata sklenjeno: Kar je dobrega in res porabnega naj ostane; omara naj se prenove in poveča ter pomakne nazaj, da bo več prostora za številni pevski zbor; lepe orgle naj pa do konca aprila postavi na kor g. orglarski mojster Jenko, ki je v svoji stroki res veščak.

Stare orgle, tako je naštel naš g. organist, so imele 1022 piščali. Nove bodo skoraj še enkrat večje. Imele bodo 26 registrov in 950 piščali več kakor pa stare. Meh bo prirejen na električni pogon; motor bo pa stal v zvoniku, da bo njegovo brnenje neslišno. Vsekakor: dobili bomo nekaj lepega in prvovrstnega na kor!

Vsaka nova stvar pa — stane. In to je pri celi zadevi pravzaprav največja skrb. En

izdatek odpira drugega. Tako bo tudi tu. Na koru bo treba preurediti ob tej priliki to in ono. Kar okoli 100 000 dinarjev bo treba pripraviti. Odkod?! Danes, ko je tako veliko pomanjkanje gotovine! Podlago je dal naš patronat z 20.000 dinarji; začetek je storil naš pevski zbor z dohodkom koncerta 30. aprila 1933 v znesku 2806 dinarjev; umevanje je poklonilo škofijstvo, ki je dovolilo, da se porabijo vsi prihranki cerkve za orgle in razni prihranki iz drugega cerkvenega gospodarstva bodo v ta namen posojeni; oglasili so se že tudi nekateri dobrotniki. Plačano pa ne bo vse z gotovino, ker jo enostavno ni, pač pa bodo vsi cerkveni prihranki nakazani po prepisu v hranilnici, gotovina bo pa vedno še gorka odposlana po pošti. Točen obračun bo podan, ko bodo orgle gotove.

Hvala Bogu, še vsako reč smo zadnja leta lepo izvedli. Za nove cerkvene reči je prispeval vedno s polnim umevanjem naš patronat in tudi mestna občina, ki pač tudi pri orglah ne bo zaostajala. Tudi posamezni farani so vedno kar tekmovali, kdo bo bolj goreč za dobre stvari. Upam, da lepo postavimo in plačamo tudi orgle. Naj bodo postavljene v teh težkih časih kot zahvala naše župnije, da je pri nas vsaj še toliko zaposlenosti, kot jo je!

Leto 1933.

Kratko je oznanilo v novoletnem jutru. Označenih je nekaj števil. In vendar, te številke nam povedo mnogo. Prav je, da jih vsako leto zapiše tudi naš župnijski list v — razmišljanje.

Rojstev smo imeli v letu 1933 v domači župniji 114. Deškega naraščaja je bilo 62, dekliškega pa 52. Od teh rojstev je bilo nezakonskih 6. Po poročilih se je rodilo v ljubljanski bolnici 19 tržiških otrok. Tako znaša s temi vred številko rojstev v naši župniji 133. — Če je rojstev zadosti, o tem naj razmišljajo in odgovarjajo naši stariši sami! Saj bodo o tem dajali oster odgovor enkrat tudi pred večnim Sodnikom!

Umrlo je v domači župniji 63 oseb. Pokopanih je bilo pa na našem pokopališču 65 mrličev in sicer 31 moških in 34 žensk. Otrok pod šestim letom je umrlo 22, nad sedemdeset let starih je umrlo 18. Najstarejši mrlič je v življenju dopolnil 85 let. In ta najstarejša oseba je bila neporočena. Odrasli bolniki so bili vsi prevideni, le vsled hitre smrti so bili trije le maziljeni, dva pa popolnoma neprevidena. — Vsaka smrt naj nam bo opomin!

Porok je bilo v domači župniji 49, oklicev pa 65. — Precej visoke so te številke. Pravzaprav bi morale biti še višje, ker se premnogi „ženijo“ vse predolgo. Marsikdo bi moral rabiti pri tako važni zadevi več pameti! Na splošno pa rabijo vsi ženini in neveste predvsem posvetovanja z Bogom, ki jim bo vedno pravo pot pokazal. Čudno je n. pr. zaupanje v zakonski stan, ki ga izraža brezposelni par z besedami: „Ko bova poročena, dobiva lažje delo. Na poročenega vsak bolj pogleda...“

Svetih obhajil je bilo razdeljenih 69.100. — Lepa je ta številka, a ne sme slepiti. Mnogi so jo večali pogosto, nekateri sploh nikdar. Molimo zanje!

Misljoni tudi niso bili pozabljeni. Odposlano je bilo Družbi za širjenje vere in Apostolstvu sv. Cirila in Metoda po 1933 dinarjev. Bilo je zbranega v misijonskem tednu 2071·25 Din. Drugo smo nabrali pri cerkvi nabirkah.*

Krščanska dobrotlost je imela široko polje, pa tudi mnogo odmeva. Hvala Bogu in dobrotnikom. V zavetišču in sirotišču se je vsedalo ob šolskih dneh do 115 otrok h kosilu. Stariši nekaterih so k obilnim stroškom nekaj prispevali, mnogim je pogrinjala mizo naša predilnica in mestna občina, premnogim pa tudi številni dobrotniki z malimi darovi. Kaj ne iz hvaležnosti, da imamo v Tržiču mnogi še vsakdanji kruh, tudi v bodoče ne bomo pozabili revnih!

Novega in preurejenega je bilo pri vseh naših cerkvah to in ono. Pa ne kaže znanih stvari ponavljati. Pomembna bo pa morda sledeča opomba: Kamenčki sezidajo veliko palačo, ko jih je veliko, Tako tudi mali darovi veliko pomenijo. Zbirke v naših puščah so vedno bolj posute s „kronami“. A če jih je več, se vendar nabere tudi precej dinarjev. Vsaj od malih darov naj nihče ne

*) Posebej je bilo še nabranega v nabiralniku pred sv. Andrejem in v konzumu za bengalske misijone Din 1437·75.

odnehal! Saj je lepa in sveta dolžnost vseh faranov, da vzdržujejo cerkve in njihove naprave. Težko je župniku, če mora za vsako novo stvar pri cerkvi posebej nadlegovati farane. Zato je jako vesel, če more imeti cerkev vsaj kakšen majhen prihranek. No pa, saj z darovi delajo farani čast le Bogu in — sebi! Vsaj dosedanja gorečnost in naklonjenost naj v tem oziru še ostane!

Najlepša slovesnost preteklega leta je bila pač proslava Odrešenja. Dogodek, ki smo ga slovesno proslavljali, naj nam bo vedno živ!

Katoliška akcija prodira tudi v našo župnijo s praktičnim udejstvovanjem. Vsak naj skuša biti apostol na svojem mestu. Lastno življenje po milosti božji naj posvečuje tudi druge. Z molitvijo, z zgledom, z besedo, s svarilom ob pravem času in na pravem mestu, z dobrim čtivom, z dobrotlostjo itd. bodimo vsi apostoli Kristovi za kraljestvo božje v nas in okrog nas!

Zvonenje k dnevnu.

Zvonenje k dnevnu je bilo zadnja leta ponekod že opuščeno, ponekod se je pa še ohranilo. Pri naši župni cerkvi n. pr. smo imeli to zvonenje vsak dan. Svoj čas je farni cerkvenik zvonil k dnevnu tudi pri cerkvi sv. Andreja. Prav zaradi točnega zvonjenja k dnevnu pri nas nekdanj ni nikjer zvonilo zjutraj ob sedmih. Odkar imamo nove zvonove pri cerkvi sv. Andreja, zvonijo tam redno ob sedmi uri zjutraj, pri župni cerkvi pa k dnevnu.

Da ustvari škofijski ordinariat tozadevno enotnost po vsej škofiji, je razglasil, naj se zvonenje k dnevnu, razen za nekatere prilike, poslej odpravi. Obvezno določilo se glasi:

1. Zvonenje k dnevnu naj se vrši poslej le: ob nedeljah, ob zapovedanih praznikih in ob praznikih, odpravljenih od papeža Pija X., ki se pa pri nas še slovesno obhajajo; na god patrona dotične cerkve; na dan celodnevnega češčenja sv. R. T., kakor je določeno za zvonenje na predvečer tega dne; na one dni, ko se v župniji ali dotični cerkvi vrši izredna slovesnost ali pobožnost (sv. birma, misijon, duhovne vaje itd.); na one sopraznike, pred katerimi prejšnji dan zvonijo delopust.

2. To določilo velja le za one cerkve v škofiji, pri katerih se je doslej to zvonenje vršilo; na novo naj se to zvonenje nikjer ne vpeljuje.

3. Zvoni naj se točno ob določeni uri; a pozimi ne pred 4. uro in poleti ne pred 3. uro.

4. Za sporne zadeve glede tega zvoneja so pristojni dekanijski uradi.

5. Odlok stopi v veljavo 1. feb. 1934.

Viktor Kragl.

Peter Hicinger.

(Nadaljevanje).

Hicingerjeve pesmi najdemo tudi po nekaterih šolskih knjigah: tako n. pr. v Sketovih Slovenskih čitankah za posamezne gimnazijske razrede (za I. r. „Limbarska gora“, za II. r. „Novoletnica“ in „Bitva na Vipavskem“, za IV. r. „Sirek ržen“, za V. in VI. r. „Sveta Marjeta“, za VII. in VIII. r. „V spomin sv. Cirila in Metoda“ in „Novo in staro“. — V A. Nedvedovo šolsko pesmarico „Slavček“ sta bili sprejeti Hicingerjeva „Pastirska pesem“ in pa „Ribica“.

Hicingerjevega leposlovnega blaga imamo malo. L. 1858 je v Ljubljani pri Giontiniju izšla njegova poljudna povest iz slovenske zgodovine: Močni baron Ravbar. — Ravno pred svojo smrtjo je H. za tisk pripravljaval iz nemščine prevedeno H. Geigerjevo povest iz časov carja Marka Avrelija: Lidija.

Kot zgodovinar je predvsem zastavil Hicinger svoje pero in ravno z najrazličnejšimi zgodovinskimi članki in pridobitvami obogatil naše slovstvo. Ni sicer spisal celotne svetovne zgodovine, ampak izbral in podajal nam je največ tega, kar zadeva naš narod. Mnogo zgodovinskih črtic o mogočnem rimskem cesarstvu nam je predočil v mili materinščini, pisal je o poljedelstvu in vinoreji v rimski dobi; o obrti in trgovini. Zanimivo je popisoval važna egiptovska in indijska mesta, Babilon in Ninive, Sveto Deželo, zlasti Jeruzalem, Betlehen in Nazaret, Rim kot središče krščanstva, Carigrad in Atene; ravno tako tudi moderna mesta: London, Pariz, Dunaj, Petrograd, Moskvo, Velehrad.

Najbolj pa se je zanimal za domačo zgodovino, kjer je — bi rekel — skoraj ledino oral. Obravnaval je raznovrstna vprašanja: „Kdaj so Celti in kdaj Germani posedli južnodonavske strani“; „Kateri narodi so bili pred prihodom Galcev med Donavo in Jadranskim morjem“; „Kako je stala sedanja slovenska zemlja ob času Rimljanov: Norikum, Panonija, Ilirija z Dalmacijo, Liburnijo in Japidijo, Italija z Istrijo in Karnijo“; „Ali je bilo v starem času med Donavo in Jadranskim morjem kako ljudstvo

slovenskega rodu: a) staro izročilo in stari spomeniki, b) vera starih tukajšnjih stanovavcev, c) lastna imena že kdaj tukaj navadna“. V „Zgodovinskih drobtinica“ pojasnjuje nekatera slovenska imena za posamezne kraje in večje pokrajine in govori o rimskih zidovjih in rimskih cestah po naših krajih, o starih trdnjavah in mestih; razlaga starinske najdbe, poroča o potresih in posipih na Slovenskem, o črni kugi l. 1348, o cestah in tovornih potih po Slovenskem v srednjem veku, o denarju, ki je bil v navadi. Zanima se za „Stare stavbe na koleh“, za „Atilo pred Emono“, za Avare, za kneza Privina in Kocela, za vpliv Oglejskih patrijarhov na naše kraje, na vpade Turkov v slovensko zemljo. V povrstnem redu je poročal o upraviteljih kranjske dežele in o mejah Kranjske v posameznih dobah. Navdušeno je opisoval razvoj in lepoto naših mest, zlasti Ljubljane, nekdanje Emone, Maribora, Celja, Celovca, Gorice, Trsta, Ogleja. Seznanjati nas hoče z Barbaro, najstarejšo božjo potjo v Primorju, navdušeno popisuje naša božja pota: Velesovo, blejski otok, Crngrob, Žalostno goro, Gospo sveto. Mnogo poroča o Postojni in Postojnski jami, o mostu v Borovnici, o Ložu, Cirknici in Cirkniškem jezeru, o Vrhniku, o ljubljanskem močvirju, o Gornjem gradu in o Kamniku. Popisuje staro Mitrovo votlino poleg Črnomlja, zdravilišče Toplice na Dolenjskem, postanek in znamenitosti Novega mesta. V spisu „Kje je stal stari Anticum“, govori o Kranju; o Kočevju pa v spisu „Narodni in jezični otoki med Slovenci“. Celo izven Slovenije so začeli čislati Hicingerjeve zasluge na zgodovinskem polju in „Društvo za povjestnico i starine Jugoslavenah“ v Zagrebu ga je imenovalo svojim častnim članom. To priznanje ga je tako spodbudilo, da je spisal poseben spis „O Krajini Žumberski“. Za najboljši spis o Idriji in njenih rudnikih je bilo razpisano posebno darilo, ki je bilo priznано Hicingerju za knjigo o „zgodovinskih črticah idrijskega rudnika“, ki je izšla v Ljubljani l. 1860. (Dalje prihodnjič.)

To in ono.

Do Svečnice naj poravnajo članice bratovščine Marije vnebovzete letno članarino v župni pisarni. Lepa bratovščina, ki oskrbi vsak mesec sv. mašo za žive in mrtve članice in nudi pomoč ob smrti članic, nudi tudi mnogo odpustkov. Priglasi naj se tudi kaj novih članic!

Na Mohorjevo družbo ne pozabite! Kdor še ni prinesel udnine za leto 1934 naj to stori kmalu. Novi udje dobrodošli!

Ob 40 urni pobožnosti bodo letos imeli vsak dan popoldne ob treh cerkvene govore: v nedeljo g. kaplan Grčar Feliks iz Križev, v ponedeljek g. župnik Šparhagl Karel iz Loma, v torek g. župnik dr. Arnejc Janko iz Trstenika. Pri urah čiščenja naj bo na vrsti tudi ljudsko petje.

Šola pri Sv. Ani zadnje tedne zopet nima rednega pouka. Opozorjamo stariše, da je pouk verouka redno vsak četrtek dopoldne in popoldne. Naj k temu pouku bodijo stalno vsi šolarji. Pomladi bo prva sv. spoved, prvo sv. obhajilo, birma in seveda zopet — paša živine, ki mnoge otroke pridržuje doma.

Oznanila za februar.

1. **Sv. Ignacij**, škof-mučenec.

2. **Svečnica, nezapovedan praznik, obenem prvi petek v mesecu.** Službe božje so kakor ob nedeljah. Zaradi prvega petka je zjutraj ob šestih sv. maša pred Najsvetejšim, *Blagoslov sveč se vrši ob 3/4 10.* Popoldne ob dveh so pete litanije Matere božje. *Na predvečer od osme do devete ure se vrši v župni cerkvi skupna molitev svete ure.*

3. **Sv. Blaž.** *Blagoslov sv. Blaža* se bo prihajajočim pričel deliti kmalu po peti uri do šeste sv. maše, ki je s petjem. Med sv. mašo se blagoslov ne bo delil, pač pa zopet po sv. mašah.

4. **II. predpepelnična nedelja in prva v mesecu.** Službe božje so v navadnem redu. Zjutraj je mesečno skupno sv. obhajilo mož in fantov, ki naj v predpustnem času radi prihitijo k Zveličarju, ko mnogi iščejo zabave na potih, ki vodijo od Zveličarja proč.

11. **III. predpepelnična nedelja, pustna nedelja in pričetek 40 urne pobožnosti.** Po pridigi pred šesto sv. mašo bo blagoslov z Najsvetejšim, ki ostane izpostavljen do šeste ure zvečer. V ponedeljek bo Najsvetejše izpostavljen od 6. zjutraj do 6. zvečer, v torek pa od 6. zjutraj do končane popoldanske pobožnosti. Kdor prejme sv. zakramente in molitve v papežev namen, dobi popolne odpustke; nepopolne odpustke pa nudi tudi vsak obisk Najsvetejšega, združen z molitvijo in kesanjem. *Vsaki dan tridnevnic bo popoldne ob treh pridiga in litanije, v torek bodo za sklep slovesne pete litanije Srca Jezusovega in zahvalna pesem. Ure čiščenja naj bodo ob tridnevnic razdeljene:* V nedeljo 11. — 12. bližnji sosedje, 12. — 1. č. šolske sestre, 1 — 2. dekliška Marijina družba, 2. — 3. ženska Marijina družba, 4. — 5. tretji red, 5. — 6. možje in mladeniči. V ponedeljek in torek je red isti kot v nedeljo, le po 11. uri dopoldne naj pridejo tisti otroci, ki so tedaj prosti šolskega pouka.

Sv. maše bodo te dni ob 6., 7., 8. in 10. uri.

13. **Pustni torek.** Zvečer ob 11. uri bo opomnil veliki zvon na postni čas.

14. **Pepelnica.** *Strogi post.* Ob 3/4 6 bo slovesen blagoslov pepela in nato pepeljenje, ki se vrši tudi še po šesti sv. maši, katera je s petjem. Ta dan je pričetek dobe za izpolnitev velikonočne dolžnosti. Pri nas je mogoče tudi sv. zakramente ob pustni tridnevnic, ki ima za namen duhovno prerojenje, obrniti v ta namen.

18. **Prva postna nedelja in obletni spomin kronanja papeža Pija XI.** Službe božje so ob navadnih urah. Farna sv. maša je ob desetih, slovesna peta z leviti; po sv. maši se zapoje zahvalna pesem in papeška himna. Molitev za sv. Očeta bodi ta dan naša častna dolžnost!

21., 23., 24. **kvaterni dnevi.** V petek je strogi post, v sredo in soboto je pa dovoljeno jesti meso, a si moramo pri jedi pritrngati.

24. **Sv. Matija**, apostol. Ob šestih je farna sv. maša s petjem.

Shodi cerkvenih organizacij:

Katoliška akcija: 29. jan., 5. in 19. februarja zvečer ob osmih v „Našem domu“.

III. red: shod 4., vesoljna odveza 2.

Dekliška Marijina družba: shod 18., skupno sv. obhajilo 25., dekliški večeri po oznanilu v cerkvi.

Marijina družba za žene: shod 25., skupno sv. obhajilo 11.

Fantovska Marijina družba: shod in sestanki po oznanilu v cerkvi, skupno sv. obhajilo 4.

Marijina vrtca: shodi po oznanilu.

Mesečna šolska sv. spoved: meščanska šola 10., dečki osnovne šole 17., deklice osnovne šole 24., vedno popoldne ob tretji uri.

Mladinska pobožnost: 18. popoldne z nagovorom in petjem otrok.

Župnijska kronika za december 1933.

Decembra v naši župniji rojenih: 11.

Decembra v naši župniji poročeni:

1. **Malčević Štefan**, čevljarški pomočnik, Zagreb. Prilaz baruna Filipovića 34 in **Dolenc Angela**, od istotam, poročena v Tržiču 27. decembra.

Decembra v naši župniji umrli:

1. **Kavar Franciška**, zakonska hči posestnika, rojena v Dolini 3. 12. 1933, umrla v Dolini štev. 47, dne 4. decembra.

2. **Nadižar Mihael**, zasebnik, rojen v Predosljih 16. 9. 1861, poročen 29. 5. 1899, umrl v Tržiču, Fužinska ulica 2, dne 7. decembra.

3. **Jarc Helena**, delavka - vdova, rojena na Trsteniku 8. 4. 1872, poročena 21. 11. 1897, umrla v Tržiču, Cerkevna ulica štev. 15, dne 16. decembra.

4. **Istenič Ivana**, zasebnica, rojena 27. 12. 1862 v Trstu, umrla v Tržiču, Na Blekah 5, dne 19. decembra.

Decemberska poročila od drugod:

1. **Seme Desanka**, hči knjigovodje Jožefa in Gabrijele iz Tržiča, rojena v Ljubljanski bolnici 9. 12. 1933.

2. **Papov Jožef**, rojen v Tržiču 8. 5. 1906 se je poročil pri sv. Mariji v Mariboru z **Sihur Jožefo**, dne 26. 12. 1933.

Za predstavnika in založnika: **Anton Vovk**, župnik v Tržiču. Za urednika v Ljubljani: **Dr. P. Gvido Rant**, O. F. M
Za Zadržno tiskarno v Ljubljani: **Srečko Magolič**.